

Детска градина „Ален мак“

град Харманли ул. „Александър Стамболийски“ №81 тел.0373/82806

odzalenmak1@abv.bg

Утвърдил

Мелихан Чолева

Директор на ДГ „Ален мак“

МЕХАНИЗЪМ

ЗА УСПЕШНА АДАПТАЦИЯ И ПЛАВЕН ПРЕХОД НА ДЕТЕТО ОТ СЕМЕЙНА СРЕДА КЪМ ДЕТСАТА ГРАДИНА

Необходимост от механизма за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейна среда към детската градина:

Предучилищната възраст е един от най-интензивните периоди на развитие в човешкия живот и е свързан с превръщане на съдържанието на натрупания първоначален собствен опит и впечатления в диференцирани елементарни базисни знания и умения-двигателни, речеви, познавателни, социални, игрови. Изследванията върху психичната структура на 3-годишното дете обобщават, че преживяването на травожност е свързана с липсата на удовлетворяване на една от водещите социални потребности, свързана с новата за него ситуация, а именно потребността от сигурност.

В развоя на отношенията с възрастните и връстниците у децата се пораждат емоционални и оценачни връзки. Те са обективното условие за ускорено развитие на уменията за общуване в тази възраст. Някои от компонентите на това сложно социално умение са свързани със сензитивността в предучилищната възраст и тяхното стимулиране или пропуснати възможности определят нивото на социално развитие.

Предучилищната възраст е важен сензитивен период за овладяване на първоначални знания и преднави за света и за закономерностите в него. Този етап от развитието не бива да се подценява с предложението, че в следващите години детската личност ще компенсира това, което е пропуснала. Предучилищната възраст е период на цялостно развитие на детската личност във всички основни области- физическа, емоционална, психическа, социална, когнитивна и речево, чрез овладяване и усъвършенстване на специфични и ефективни подходи на учене, в контекста на оптимално възпитателно взаимодействие на учителите с представителите на семейната общност в детската градина.

Преходът от първичната към вторичната социализация в периода на предучилищното детство най-често се свързва с постъпването на детето в детската градина.

Основни преживявания,които съпровождат детето при осъществяване на този период са страх и тревога.Посочените негативни емоции и чувства са по-силно изразени при деца,които до момента не са напускали дома си и не са посещавали детска ясла.

Все повече е необходимо да се търсят механизми,чрез които да се преодолеят до максимум негативните преживявания на деца,постъпващи в детската градина.

Чрез създаването на този механизъм се цели активност от страна на заинтересованите страни-детската градина и представители на семейната общност.Екипът на ДГ“Ален мак“ гр.Харманли въвежда настоящият механизъм,за да се преодолеят негативните преживявания на детето и родителя при постъпването в детската градина.

Факт е,че всеки индивид,включително и човешкият,когато е поставен в непозната среда,се нуждае от време,но и от обстоятелствата,за да се ориентира в мястото и отношенията спрямо новите за него субекти и обекти.Тогава е напълно естествено да се допусне,че преживяването на тревожност от 3 годишното дете е заради липсата на удовлетворяване на една от водещите социални потребности,свързана с новата за него ситуация,а именно потребността от сигурност.

От психологична и педагогическа гледна точка е възможно постъпването в детската градина да породи и първия вътрешен конфликт у детето,а именно травма от раздялата майката или с отглеждания го възрастен.Силата на този конфликт има характерна емоционален шок за детето,което е все още с неуравновесен и лабилен темперамент.То може да реагира на на този срыв чрез тревожност и или агресивни прояви.

Ето защо от ключово значение е да бъде приложен ефективен модел за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейната среда към детската градина.

Що е адаптация и плавен преход на детето от психологична гледна точка?

Една от драмите на днешното време е масовото усещане за неадаптираност-за отчужденост и враждебност на социалната среда.Процесът на адаптация е неразривно свързан с процеса на развитието на детето.Всички трудности и проблеми в неговото възпитание са свързани до някаква степен с неадаптираността.Затова е необходимо да разкрием дълбоките психологични механизми на адаптацията.

Под адаптация на детето се разбира приспособяването му към различните условия на околната среда и действащите в нея дразнители.Приспособяването е процес на уравнивяване между организма на детето и средата,в която то живее.Приспособено е уравнивяването дете,чиито реакции са адекватни на въздействията на средата.Колкото по-адекватно реагира детето на въздействията на средата,толкова по-високо равнище на развитие и възпитание е постигнало то.

Днес е установено,че този процес на приспособяване активно участие взема цялата психика на детето-и волевите,и емоционалните,и познавателните процеси.Досоро се смяташе,че за приспособяването имат значение само емоциите и е достатъчно на детето да му е весело и приятно,за да се приспособи бързо и леко към промените в условията на средата.Оказва се обаче,че на първо място в този процес на приспособяване имат

значение познавателните процеси. В старата среда детето познава всичко наоколо и се чувства спокойно и сигурно. Новото е неизвестно и това плаши детето, почти като всеки човек се плаши от непознатото. Именно страхът го кара да плаче, но и дори да плаче, детето не престава да се измъчва т.е. има нарушения в емоционалното състояние.

Затова от гледна точка на когнитивната теория за адаптацията при промяна на условията на живот, първа грижа е т.нар. чената-, „трансфера“. Тя се изразява в поддържане на връзката със старата среда и постепенно свързване с новата среда. Понякога дори само едно късче от близкото и познатото може да бъде спасително за детето и да му помага в трудния период на адаптиране и плавен преход. Това може да бъде любима играчка, снимка на близък, дрешка, одеялце или дори една кърпичка. „Кърпичката ми миришеше на у дома!“ - казва детето. Такъв е смисълът и на посещенията на родителите/настойниците в детската градина. Що се отнася до свързването с новата социална среда, трябва да се очаква детето да се привърже отначало само към едно от новите лица, а едва по-късно и към другите.

От физиологична гледна точка, процесът на приспособяване е всъщност установяване на система от нервни връзки, т.е. на динамичен стереотип. Трудностите, които детето, а и всеки човек, преживява в адаптивния преход, са свързани с необходимостта от разрушаване на един утвърден динамичен стереотип и изграждане на нов такъв.

Днес на много деца им се налага често да сменят условията в които живеят. Дори и да не постъпи детето в детска градина, то трябва да преживее отрано раздялата с родителите/близките и неговата естествена семейна среда, тъй като е необходимо те да работят. Тогава с грезите за детето се занимава нов, а често и непознат за детето човек - бавачка, близки, роднини, приятели на семейството, детска ясла, детска градина.

Преди години се смяташе, че малкото дете трябва да се пази от такива резки и големи промени в начина му на живот. Днес обаче се проема становището на известния американски педиатър и изследовател на ранното детство - Арнолд Гезел, според който адаптивният механизъм може и трябва отрано да се тренира и възпитава у детето. Доказано е, че деца, които отрано са ходили на детска ясла и детска градина много по-леко и безболезнено се приспособяват към училищния начин на живот и обратно - деца, които са „опазвани“ от своите тревожни родители/близки чак до училищна възраст, преживяват тежко този адаптивния период. Изводът е, че динамичното време, в което живеем, изисква да подготвим детето от рано за живота му в бъдеще. Трябва да помним, че установеният ред е важен за малкото дете. Редовните ежедневни дейности като хранене, сън и обучение, прибиране и подреждане на вещите, режим на хранене, сън и бодърстване внасят усещане за принадлежност и сигурност у детето и му помагат да изгради усещане за принадлежност и компетентност. Не по-малко важно е обаче в постоянната добре позната среда да се внасят целенасочено и някои промени, за да може у детето да се развива способността

да се адаптира, защото ако не сега, то в бъдеще непрекъснато ще се сблъсква с тях. Динамичното време, в което живеем, изисква да подготвим детето за живота му в бъдеще.

Способността за адаптиране е жизненоважно умение,което трябва да се формира и развива отрано.Вярно е,че някои деца ще реагират отрицателно на всяка промяна,особено ако тя е свързана с преживяване на емоционален стрес.Тези деца ще се нуждаят от специална помощ,за да свикнат с промените,независимо какви са те:поява на нов член в семейството,смяна на стаята или леглото,нов учител в детската градина,ново поддръждане на стая и т.н.Необходимо е например учителите да бъдат осведомявани от родителите за различни промени,които са настъпили в семейството (например ако се е родило братче или сестриче).Възрастните могат да намалят несигурността и страха от неизвестното,като предварително предупреждават децата за очакваните промени,като позволяват на децата да вземат някакво участие в тяхното извършване или поне като ги обсъждат съвместно.Това определено може да помогне на детето да развие и усвои стратегии за справяне в новите условия на живот.При това предварително обсъждане на налагащите се промени е добре да се посочват нещата,които остават същите,за да може детето да се опре на тях и да придобие чувство на контрол и сигурност.

При ранното трениране на адаптационния механизъм не бива да забравяме,че и тук всички деца винаги се нуждаят от признание и утвърждаване.Признанието може да се използва,за да се помогне на детето да развие приемливо поведение-например да се похвали детето,което е показало самоконтрол,когато е ядосано на нещо.Ключът при използването на този похват е да се фокусираме върху позитивното поведение,за да спрем негативното.

Освен това трябва да се възпитава у детето и издръжливост.Това качество е в основата на успеха.То се отнася до способността на детето да не се предава при първата срещната трудност и при необходимост да може да преосмисли целта си и да продължи по пътя,който си е набелязало първоначално.За развитието на това качество детето може да се насърчи от възрастен,който сам е изпитал неуспехуно не е допуснал да се провали.Важно е детето да се окураи да опита отново,да открие,ако трябва,алтернативен начин за постигане на целта си,но да не се отказва от нея.Този процес позволява детето да се научи отрано да поема отговорност за своите действия,както и да бъде уверено в собствените си сили и способности.

Живеем в едно ново време-време на големи социални и икономически промени в обществото.Променят се технологиите,променят се дори човешките ценности.Не може да няма промени-от тях зависи развитието на едно общество.Ние не можем,а и не бива да се стремим да спрем промените,но не бива и да допускаме децата да бъдат жертви на опасната неадаптираност.Затова отрано трябва да подготвим детето за живот в едно общество,където то ще се сблъсква с много новости и иновации,като го направим способно да се адаптира успешно към тях и да се чувства щастливо.

Детската градина е място,където детето се среща със свои връстници.Ако живее под постоянна опека,малчуганът ще израсне неспособен да се справя с живота на възрастен,няма да може да се адаптира към работа в екип,да се социализира,а това в повечето случаи води до намалени умения за:общуване,създаване на приятелства.Така у детето често става зависимо от околните и не изразява собственото си мнение.Затова ролята на детската градина е незаменима,а ние педагозите,съвместно с родителите трябва да подпомогнем адаптацията на децата.

Механизъм за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейството към детската градина

I.Цели на механизма:

1.Обща цел:

Осигуряване на цялостно развитие на детската личност(физическо,емоционално,социално,когнитивно и речево) чрез прилагане на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина и чрез овладяване и усъвършенстване на взаимодействието на учителите с представителите на семейната общност вдетската градина.

2.Конкретни цели:

- Изграждане на семейна общност в рамките на детската градина;
- Изграждане на подкрепяща,приемна,безопасна,културна,интерактивна среда
- Изработване и прилагане на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина
- Споделяне на опит в рамките на детската градина,в т.ч.и със семейната общност

II.Очакван резултат от приемането на механизма в ДГ“Ален мак“ гр.Харманли:

- Действащ модел/механизъм за взаимодействие между детската градина и семейната общност в детската градина,които да осигурят условия за цялостно развитие на детската личност и плавен преход от семейната среда към детската градина,при постъпване на детето в първа група и новоприети деца
- Изградена семейна общност в рамките на ДГ“Ален мак“,гарантираща подкрепяща,приемна,безопасна,културна и интерактивна среда и съпричастност към детската градина

III.Дейности:

1.Административни дейности:

Прием и записване на деца за първа група в детска градина „Ален мак“-град Харманли

- Съгласно Наредба за реда за записване,отписване и преместване на деца в общинските детски градини на територията на община Харманли,родителите чиито деца навършват три годишна възраст през съответната календарна година,подават заявление по образец с всички необходими данни,описани в него до директора на детската градина в периода 02.01-30.04.Заявлението се завежда с входящ номер и в регистъра на образователната институция.Към заявлението за прием се прилага копие на акт за раждане на детето.При желание от страна на

родителите им се дава възможност да разгледат базите на детската градина, както и да се запознаят с учителите на смяна

- По преценка на родителя и при наличие на свободни места в образователната институция, могат да постъпят и деца, на възраст две години към началото на учебната година на постъпването
- Предучилищното образование се организира във възрастови групи, като при недостатъчен брой за сформирание на отделна група от деца в съответната възрастова група може да се сформира смесена група. Броят на децата в група се определят при условията на чл.60 от Закона за предучилищното и училищното образование и Държавния образователен стандарт за физическа среда и информационно и библиотечно осигуряване на детските градини, училища и центрове за подкрепа на личностното развитие. Децата във всички възрастови групи се приемат целогодишно, при наличие на свободни места
- Записването на децата в ДГ "Ален мак" - гр. Харманли се осъществява по желание на родителите/настойниците, както и лицата, при които са настанени за отглеждане деца по реда на чл.26 от Закона за закрила на детето.
- Приемът на децата от първа възрастова група се извършва от комисия, определена със заповед на директора на образователната институция по следните критерии:
  - ✓ Деца със специални образователни потребности
  - ✓ Деца, чиито брат/сестра посещава същата детска градина
  - ✓ Деца сираци, на които единият или двамата родители са починали
  - ✓ Деца с увреждания над 50% и/или деца с тежки хронични заболявания, посочени в Приложение №5 към чл.21 т.7 от Наредба № 19 за експертиза за инвалидност на децата до 16 годишна възраст
  - ✓ Трето и следващо дете на многодетни родители и деца близнаци
  - ✓ Деца, настанени за отглеждане по реда на чл.26 от Закона за закрила на детето при близки и роднини, приемни семейства или специализирана институция
  - ✓ Деца, на които поне един от родителите е с инвалидност над 70 %.
  - ✓ Постоянен или настоящ адрес на територията на общината на поне единия от родителите/настойниците и местоживеене в близост до детската градина
- Деца със специални образователни потребности-СОП и хронични заболявания се приемат с предимство пред всички останали след предоставяне на необходимите документи
- По силата на чл.192 от ЗПУО в група в детска градина може да се обучават до три деца със специални образователни потребности
- На заседание през м.май, педагогическият съвет на детската градина съгласува класирането по определените критерии и определя списъка на новоприетите деца, както и обособяването им в групи
- Общественият съвет на детската градина дава становище по приема на децата.
- Списъците с приетите деца в групите на образователната институция се обявяват до 31 май на входовете на двете бази на ДГ "Ален мак" - гр. Харманли. На списъците е упоменато кога и къде ще бъде проведена първата обща родителска среща за новоприетите деца. На нея родителите се запознават официално с

бъдещите учители на децата си, както и всички правилници на детската градина. Присъстващите родители получават комплект от необходимите документи за записването на децата в образователната институция, което се осъществява от родителя/настойника на детето в периода 1-15 юни. Разясняват им се необходимите медицински документи, съгласно чл.4, ал.2 от Наредба №3 от 05.02.2007 г. На МЗ за здравните изисквания към детските градини, при постъпване на детето в детската градина

- ✓ Здравно-профилактична карта на детето, попълнена от личен лекар
  - ✓ Еднократен отрицателен резултат от изследване на патогенни чревни бактерии и чревни паразити, извършено не по-рано от 15 дни преди постъпването на детето в детската градина
  - ✓ Изследвания на кръв и урина, извършени в едноседмичен срок преди постъпване на детето в детската градина
  - ✓ Данни от личния лекар, че на детето са извършени задължителните имунизации за възрастта
  - ✓ Медицинска бележка от личния лекар за липсата на контакт със заразно болен, издаден не по-рано от 3 дни преди постъпване на детето в детската градина
  - ✓ Деца, на които не са извършени задължителните имунизации за възрастта, могат да се приемат в детската градина, когато са налице трайни противопоказания за имунизирването им и са освободени по реда на Наредба № 15 от 2025 г. за имунизациите в Република България, срещу документ, доказващ това обстоятелство.
- На обща родителска среща родителите се запознават и с таксите, съгласно Раздел III. От Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Харманли за ползването на детската градина, които се заплащат ежемесечно от 1-во до 8-мо число на месеца при касиер-домакина.
  - Приетите в първа възрастова група деца постъпват в детската градина на първи септември на съответната година, съгласно Наредбата на община Харманли, а при възможност от първи юни.

Съвместни дейности между детската градина-родители-деца

№	Дейност	Срок	Отговорник
1.	Прием на документи съгласно: Наредба за условията и реда за записване и преместване на деца в общинските детски градини на територията на Община Харманли	От 01 януари До 30 април всяка година	директор
2.	Първа среща с родителите на приетите деца: ✓ Представяне на ДГ ✓ Представяне на учителите на първите групи ✓ Запознаване с правилниците в детската градина и правилата за ежедневен контрол и филтър на здравословното състояние на децата. ✓ Разяснения, относно приема на децата ✓ Други-индивидуални разговори за особеностите на децата	М.май	Директор Учителите на новите първи групи Родителите на новите деца
3.	Индивидуални срещи и консултации с родителите на децата,които ще бъдат приети-особености на всяко дете,навици,желания. Предварително запознаване на децата с учителите на групата и базата в детската градина.	М.юни М.юли М.август М.септември	Директор Учители на новите първи групи Родителите
4.	Прием на децата-документи за постъпване в ДГ Индивидуални разговори с родителите,относно особеностите на всяко дете. Ежедневна информация за престоя на детето и начина по който то се чувства.Насочване към психолог при нужда	01.септември,а при възможност от 01.юни	Директор Учителите на новите първи групи родители
5.	Втора родителска среща: ✓ Правилник за дейността на детската градина ✓ Правилник за безопасни условия на детската градина ✓ Правилник и заповедта за строг пропускателен режим	15.09-30.09	Учителите по групи Родители

	✓ Плана за защита при бедствия и тероризъм ✓ Етичния кодекс на детската градина и на детската общност ✓ Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на ПУО/на ДГ ✓ Седмичното разписание и учебното съдържание за възрастовата група на детето.Информиране за документите на образователната институция чрез сайта на детската градина..... ✓ Запознаване с графика за консултации на учителите с родителите		
6.	Изработване на правила на групата за поведение на децата съвместно с родителите с цел изграждане на безопасна среда	М.септември	Учителите на група Родители
7.	Изграждане на родителски актив на групата.Включване на всички родители в дейностите на детската градина.Прозрачност,позитивност и подкрепа за всички страни:деца,родители,екип на ДГ.	Целогодишно	Учителите на група Родители
8.	Обществен съвет-редовни заседания по план с цел изграждане на подкрепяща,приемна,безопасна,мултикултурна и интерактивна среда за деца и родители.	Целогодишно	Директор Учителите на група Родители
9.	Консултации с родителите,съгласно утвърдения график от директора и по предварителна уговорка с учителя на групата	целогодишно	Учителите на група Родители
10.	Запознаване на родителите срещу подпис с входяща и изходяща диагностика на детето /портфолио/-постижения по ДОС.	М.октомври	Учителите на група Родители
11.	Ранно оценяване на потребностите на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпване за първи път на детето в детската градина,с писмено съгласие на родителя съгласно чл.9, ал.3 от Наредба за приобщаващото образование-скрининг-тест	М.октомври	Учителите на група родители
12.	Обща и допълнителна подкрепа на децата..Заявления за допълнителна подкрепа от родителите по Наредба за приобщаващото образование	Учебно време	Учителите на група Логопед
13.	Ежедневна информация на родителя за постижение на детето,за практическата и творческа дейност на детето,за здравословно и	Всеки ден при изпращане на детето	Учителите на група

	психично състояние		
14.	Консултации на родителите,след преварителна уговорка с логопеда или всеки петък	целогодишно	Логопед Родители
15.	Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на ПУО на ДГ-спазване от деца и родители	Целогодишно	Комисия за противодействие на тормоза Учителите на група Родители
16.	Съвместни мероприятия с родителите,водещи до изграждане на семейна общност в рамките на детската градина,които да гарантират подкрепяща,приемна,безопасна,мултикултурна и интерактивна среда/тренинги и други/ по годишен план на групата за съвместна работа с родителите-3 на брой за всяка учебна година	В учебно време-от 15 септември до 31 май всяка година	Учителите на група Логопед Родители
17.	Тренинг с родители:решаване на казуси/относно домашното възпитание на детето,взаимоотношението родител-дете,обогатяване с нови психолого-педагогически знания и опит	Октомври	Учителите на група Логопед
18.	Включване на родителите в:открити ситуации,празници и развлечения,изрожби,конкурси,форуми и конференции,работилници,състезания и други.	Учебно време	Учителите на група Родители
19	Изнасяне на ситуации на децата от родител/настойник,след преварителна подготовка и уговорка с учителя на групата.Представяне на професията на родителя/настойника пред децата.Изграждане на подкрепяща среда.	Учебно време	Учителите на група Родители
20.	Включване на родителите и децата в пролетното почистване,озеленяване и боядисване на дворните пространства.	М.април	Учителите на групи Обществен съвет Родителски актив
21.	Плавен преход и адаптация на детето-съобразяване с индивидуалността на всяко дете/хранене,обличане,здравословен статус,индивидуални възможности,любими играчки и т.н./	Целогодишно	Екип на ДГ
22.	Създаване на безопасни условия за възпитание,обучение и труд на	Целогодишно	Директор Обществен

	децата.Спазване на ПБУВОТ и всички инструкции в ДГ.Здравно осигуряване-медицинско лице		съвет Екип на ДГ Родители на всички деца